

ANALÝZA STRUKTURY CHOVŮ OVCÍ V KONTROLE UŽITKOVOSTI

ANALYSIS OF THE RECORDED SHEEP FLOCKS STRUCTURE

MILERSKI, M.

VÚŽV Uhřetěves, Přátelství 815, 104 00 Praha 22, ČR, e-mail: m.milerski@seznam.cz

Podporováno - MZe projekt QF 3024

ÚVOD

Odhady plemenných hodnot hospodářských zvířat jsou založeny na jejich vzájemném porovnávání v rámci relativně stejných podmínek prostředí tedy prakticky v rámci jednotlivých stád a let. Pro

MATRIÁL A METODA

Byla analyzována databáze kontroly užitkovosti ovcí plemen Suffolk (SF), Šumavská ovce (Š), Charollais (CH), Merinolandschaf (ML), Romney (RM), Romanovská ovce (R), Texel (T) a Oxford Down (OD) z let 2000 až 2006. Do souboru byla zařazena jehňata s minimálním podílem genů daného plemene 75%. Počty zvážených a ultrazvukově měřených jehňat jsou uvedeny v tabulce 1. Pro analýzu struktury stád byly využity procedury MEANS a FREQ z programového vybavení SAS.

Tabulka 1: Počty zvážených a ultrazvukově měřených jehňat různých plemen v období 2000-2006

Plemeno	SF	Š	CH	ML	RM	R	T	OD
Počet zvážených jehňat	22431	12378	10372	10736	8309	7558	4503	2233
Počet ultrazvukově změřených jehňat	12082	78	5609	0	3065	0	2238	764

VÝSLEDKY A DISKUSE

Nejvíce údajů bylo za posledních šest kontrolních let shromážděno u plemene Suffolk. Početní stavy tohoto plemene se v poslední době vyvíjely nejdynamičtěji. U masných plemen Suffolk, Charollais a Texel byla v posledních šesti letech u více jak poloviny zvážených jehňat v kontrolovaných chovech zároveň provedena ultrazvuková měření hloubky nejdelšího hrudního a bederního svalu a tloušťka vrstvy podkožního tuku na hřbetu. Vzrůstá rovněž podíl ultrazvukových měření u kombinovaného plemene Romney.

Průměrné počty zvážených jehňat na stádo a kontrolní rok se pohybovaly v rozmezí 17,8 u plemene Texel až po 53,1 u Šumavské ovce. Obecně je průměrná velikost kontrolovaných stád výrazně větší u kombinovaných plemen ovcí než u plemen masných a plodných, u kterých bylo ve zhruba třetině stád zapojených do kontroly užitkovosti zváženo v rámci roku 5 a méně jehňat (Tabulka 3). Rozdíly v průměrném počtu zvážených jehňat po jednom otci v rámci stáda a roku nebyly tak výrazné. Nejpriznivější byl tento ukazatel u plemene Romney.

Z hlediska kontroly dědičnosti je velmi důležitý počet plemeníků používaných tedy i testovaných v rámci stáda. Nejvyšší byl tento ukazatel u plemene Merinolandschaf - 4,06 plemeníka na kontrolované stádo. Naopak u masných a plodných plemen byl průměrný počet plemeníků na stádo v kontrole užitkovosti menší než 2 jak ukazuje tabulka 2. Rovněž struktura stád v kontrole užitkovosti je v tomto ohledu u těchto plemen značně nepříznivá. Skoro dvě třetiny stád masných a plodných plemen používají pouze jednoho plemeníka na sezónu. Za této situace nemůže

být potomstvo po těchto beranech porovnáno s vrstevníky po jiných beranech a přínos těchto chovu pro zpřesňování plemenných hodnot těchto beranů je velmi mizivý. Tyto chovy prakticky plní pouze funkci rozmnožovačích chovů.

Tabulka 2: Průměrné počty zvážených jehňat na stádo a na otce v rámci stáda a průměrné počty beranů na stádo a rok.

Plemeno	SF	Š	CH	ML	RM	R	T	OD
Průměrný počet zvážených jehňat na stádo a rok	26,1	53,1	20,1	38,0	44,0	18,7	17,8	20,7
Průměrný počet zvážených jehňat na otce v rámci stáda a roku	17,2	15,1	14,0	16,2	21,2	13,0	14,3	13,8
Průměrný počet otců jehňat na stádo a rok	1,89	4,06	1,85	2,87	2,11	1,49	1,58	1,57

Tabulka 3: Procentická struktura stád v závislosti na počtu zvážených jehňat za rok

Počet zvážených jehňat v rámci stáda a roku	SF	Š	CH	ML	RM	R	T	OD
1-5	32%	24%	31%	29%	18%	28%	31%	33%
6-20	38%	20%	42%	29%	27%	42%	43%	33%
20-100	25%	42%	26%	29%	42%	30%	24%	30%
>100	5%	14%	2%	13%	13%	0%	2%	4%

Tabulka 4: Procentická struktura stád v závislosti na počtu použitých beranů na stádo a rok

Počet otců jehňat v rámci stáda a roku	SF	Š	CH	ML	RM	R	T	OD
1	60%	35%	56%	45%	45%	65%	64%	61%
2	22%	25%	25%	22%	23%	26%	26%	26%
3	9%	12%	11%	10%	17%	6%	3%	8%
4 a více	9%	29%	9%	23%	15%	3%	7%	5%

ZÁVĚR

Z hlediska spolehlivosti odhadů plemenných hodnot je důležité srovnávání potomstva po více beranech v rámci jednoho chovu a vytváření příbuzenských vazeb mezi chovy. V tomto ohledu je struktura stád zapojených do kontroly užitkovosti v ČR značně nepříznivá zejména u specializovaných masných plemen a u romanovského plemene, které jsou ve větší míře chovány v malých stádech. Jedním z možných řešení této situace je větší využití umělé inseminace k účelům testace, například v rámci schématu referenčních otců. Tato metoda je založena na inseminaci části bahnic ve všech spolupracujících šlechtitelských stádech semenem tzv. referenčních beranů. Takto jsou vytvořeny genetické vazby mezi stády, které umožňují lepší porovnání zvířat chovaných v různých stádech a tímto zpřesnění odhadu plemenných hodnot v celé populaci.